

Samenvattend overzicht van ontwikkelingen in het welzijnswerk

1.1 Inleiding

De afgelopen jaren hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op het gemeentelijk welzijnsbeleid en de lokale welzijnsinstellingen. In deze notitie worden de belangrijkste landelijke en lokale ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende consequenties samengevat. De notitie dient als onderbouwing bij het raadsvoorstel "Toekomstbestendigheid welzijnswerk".

1.2 Landelijke ontwikkelingen

Het oplossen van maatschappelijke problemen vraagt steeds meer om een samenspel tussen maatschappelijke organisaties, burgers en overheid. Bij dat samenspel staat het versterken van het zelforganiserend en probleemoplossend vermogen van mensen en hun omgeving centraal. Welzijnsinstellingen krijgen een belangrijke rol in het signaleren en definiëren van beleidsopgaven en het vergroten van het probleemoplossend vermogen van burgers. Invoering van de Wmo in 2007 is een belangrijk impuls geweest van deze veranderende manier van denken over het welzijnswerk.

Behoeften van burgers zijn niet georganiseerd in de huidige verkokerde georganiseerde werksoorten, maar in vraagstukken die alleen door een integrale aanpak beantwoord kunnen worden.

Het vinden van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke problemen wordt de komende jaren belangrijker omdat beschikbare financiële middelen afnemen, de groep kwetsbare burgers door de vergrijzing groter wordt en het aantal vrijwilligers af dreigt te nemen. Dit vraagt om een andere invulling van taken door welzijnsorganisaties.

1.3 Ontwikkelingen bij gemeenten

Binnen gemeenten zijn er ook een aantal ontwikkelingen waar te nemen die gevolgen hebben voor bedrijfsvoering en producten van welzijnsorganisaties. Gemeenten zijn bezig met verzakelijking van de bedrijfsvoering en meer integraal en resultaatgericht werken. Een van de gevolgen hiervan is dat er meer aandacht komt voor het volledig doorlopen van de vier primaire stappen in de beleidscyclus (1. maatschappelijke analyse, 2. plan- en besluitvorming, 3. uitvoering en monitoring en 4. evaluatie). Een manier van verzakelijking is invoering van de beleidsgestuurde contractfinanciering (bcf). Bcf stelt hoge eisen aan de kwaliteit van beleids- en projectplannen van instellingen en de verantwoording daarover.

Het Rijk is voornemens AWBZ-taken (dagbesteding en begeleiding) over te dragen aan de gemeente. Ook de taken op het terrein van jeugdzorg zullen gefaseerd overgaan naar gemeenten. Gemeenten zullen moeten bedenken op welke wijze en met welke partners ze invulling zullen geven aan de nieuwe taken.

Gemeenten zijn als gevolg van oplopende kosten van de Wmo in combinatie met bezuinigingen op zoek naar manieren om de vraag naar individuele Wmo-voorzieningen te beperken door het versterken van de collectieve welzijnsvoorzieningen. Dit vraagt om een andere manier van omgaan met burgers, ook wel genoemd de Kanteling.

Een laatste belangrijke ontwikkeling is de toenemende aandacht voor het wijkgericht werken binnen gemeenten en de daarbij behorende participatie van (groepen) burgers. Voor het stimuleren en uitbreiden van deze ontwikkelingen zullen gemeenten een beroep doen op welzijnsinstellingen.

1.4 **Gevolgen van ontwikkelingen voor welzijnsorganisaties**

Als gevolg van de hierboven beschreven ontwikkelingen is er landelijk sprake van een verdergaande professionalisering en verzakelijking van het welzijnswerk. Oud staatsecretaris Bussemaker heeft dat aangeduid als het Welzijn Nieuwe Stijl.

Door de toenemende verwachtingen en eisen die aan welzijnsorganisaties gesteld worden en de toenemende moeite met het vinden van voldoende deskundige vrijwilligers voor bestuursfuncties, hebben veel relatief kleine organisaties er de afgelopen jaren voor gekozen om over te gaan tot schaalvergroting. De verwachting is dat deze trend zich de komende jaren gaat voortzetten.

1.5 **Het lokale beleidskader**

De gemeente heeft in de nota 'De Biltse kleur, kansen voor wijken en dorpen' voor een brede ambitieuze aanpak gekozen bij de uitvoering van de Wmo. Deze nota en het uitvoeringsplan vormen het belangrijkste kader voor het welzijnsbeleid van de gemeente. De Biltse nota en het uitvoeringsplan sluiten goed aan bij de landelijke Wmo-ontwikkelingen. In het innovatieve project MENS komen veel van de uitgangspunten uit het Wmo beleid samen.

1.6 **De lokale uitvoering**

De gemeente De Bilt kent van oudsher een veelheid aan relatief kleine organisaties en overlegvormen actief op het brede terrein van welzijn. Zo wordt subsidie verleend aan 10¹ verschillende organisaties actief op het terrein van maatschappelijke begeleiding en dienstverlening en daarnaast nog aan 6 organisaties actief voor ouderen². Een deel van deze organisaties voert ook sociaal-culturele activiteiten uit. Binnen het programma kunst, cultuur en historische waarden worden 7 organisaties³ gesubsidieerd voor de uitvoering van sociaal-cultureel of buurthuiswerk.

Het grote aantal instellingen met deeloverlappende activiteiten draagt niet bij aan de ontwikkeling en uitvoering van een samenhangend, effectief en efficiënt welzijns- en subsidiebeleid. Bovendien verzwakt een versnipperde welzijnsstructuur de positie van de instellingen. Enkele adviesorganen hebben ons al vaker laten weten dat het beter is om versnippering tegen te gaan. Om aan te sluiten bij de gemeentelijke Wmo uitgangspunten zijn derhalve aanpassingen noodzakelijk.

Behalve door gemeente gesubsidieerde instellingen zijn er organisaties actief die op een andere wijze worden gefinancierd (AWBZ en Zorgverzekeringswet): te denken valt aan huisartsen, thuiszorginstellingen en verzorgingshuizen.

De Biltse welzijnsorganisaties zullen de komende jaren een grote professionaliseringsslag moeten maken om tegemoet te komen aan de maatschappelijke behoeften. Dit vraagt om een aanpassing van de huidige visie en strategie van de instellingen, aanpassing van hun producten en dienstverlening en aanpassing van de bedrijfsvoering.

Deze veranderopgave vraagt naar het idee van het college veel van bestuur, medewerkers en vrijwilligers van Biltse welzijnsorganisaties. In een recent ingesteld onderzoek is de gedachte van het college bevestigd dat samenwerking tussen instellingen onderling en instellingen en gemeente noodzakelijk is om klaar te zijn voor de toekomst.

¹ *Algemeen maatschappelijk werk (Vitras), Stichting Slachtofferhulp, St. Handje helpen, St. Meldpunt vrijwilligerswerk gemeente De Bilt, Vereniging de Zonnebloem, Nederlandse Patiëntenvereniging, St. Kwintes, St. Idigo, St. Humanitas, St. De Bilthuysen.*

² *St. Welzijn Ouderen De Zes Kernen de Bilt, ST. , Tafeltje Dekje De Bilt Bilhoven,, 3 ouderenbonden, ST. Dag van de Ouderen 3 St. Animo, Vereniging voor Samenlevingsopbouw, Stichting Centrum De Paraplu, St. Speelgoedleenderij, Sociaal Cultureel Centrum H.F. Witte De Bilt, Werkgroep Vrijetijd Markt, St. Dorpshuis Westbroek.*